

Σοφίας εύρισκομένην, ώς καὶ τὴν ἐν τῷ Γ'. προμαχῶν τῆς ΒΔ. πλευρᾶς τῶν χερσαίων τειχῶν ὑπάρχουσαν, ώς καὶ ἀγγειόν τι (χύτραν παρ' ἀρχαιόις) ἔργον κυπριακῆς τέχνης, ἐφ' ὧ φέρονται καὶ γραφαῖ.

Τὰ ἔργα ταῦτα μετὰ σχοινοτενοῦς ἐκθέσεως προτιθέμενοι, ἵνα ἀποστείλωμεν προσεχῶς πρὸς τὸν ἐν Κων.] πόλει Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον καὶ ὑποδάλωμεν ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῶν σοφῶν αὐτοῦ μελῶν ἀναγκαζόμεθα ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἵνα ἀποσπάσωμεν ὀλίγα περὶ τῶν χερσαίων τειχῶν Ἀμμοχώστου πρὸς γνῶσιν τῶν περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ τῆς Κύπρου ἐνασμενίζομένων.

Ἡ Ἀμμοχώστος σχηματιζομένη ἐν εἰδεί τετραγώνου ἦν, ώς ἔφθη εἰπών, ἔυκτιμένη καὶ τειχίσσα.

Τὸ δλον τῆς περιμέτρου τῶν χερσαίων τειχῶν καταμετριθὲν ἀκριβῶς εὑρέθη ὅτι εἶναι 3, 180 Γαλλ. μέτρα.

Ἡ τειχοδομία ὑπάγεται εἰς τοιοῦτον εἶδος, ὥστε οἱ λίθοι εἰσὶ τεθειμένοι κατὰ ὄριζοντίους δόμους μᾶλλον ἢ ἡττον ὄμαλῶς· οἱ ὄριζοντοι σύνδεσμοι προσαρμόζονται μᾶλλον ἀκριβῶς· οἱ λίθοι συνδέονται ἀλλήλοις ἐν τῇ τειχοδομίᾳ διὰ διαφόρων εἰδῶν πηλῶν συγκειμένων ἐκ τιτάνου μεμιγμένου ἀμμοῦ καὶ ἡφαιστειωδῶν γαιῶν. Τὰ τείχη ταῦτα εἰσὶ βασιομένα ἐπὶ ἀποτόμων αὐτοφύῶν βράχων λίαν στερεῶν· οἱ λίθοι τῆς τειχοδομίας εἰσὶ κυβοειδεῖς φαιοὶ καὶ ὄρυκτολογικῶς ἔξεταζόμενοί εἰσι πλειστοί στρώματος. Τὰ τείχη ὄχυροῦνται διὰ πύργων ὡκοδομημένων καθ' ὡρισμένα αὐτῶν διαστήματα· οἱ ἀνεγειρόμενοι πύργοι εἰσὶν ἔξεχοντες ἢ πρωπεπτωκότες τῶν τειχῶν εἰς προφύλαξιν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν μεταξὺ διαστημάτων αὐτῶν. Τὰ τείχη ταῦτα περιέχουσι συμπεριλαμβανομένου καὶ τὸ τοῦ Φοσκαρίνου ἐν δλω δέκα καὶ ἔξι πύργους καὶ παρ αὐτοῖς δέκα μεταπύργια, ὃν τὸ μεγαλείτερον φαίνεται πρὸς τὸ ΒΔ. μέρος, εἰς ὃ ἀνέρχεται τις διὰ λιθίνης γεφύρας. Τὰ μεταπύργια ταῦτα ἔχουσι μῆκος 38 μ. Γ. καὶ πλάτος 16 καὶ ὑψος πρὸς τὰ τείχη 4 μ. Γ. καὶ 7 πρὸς τὸ ἔδαφος τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καίτινα τούτων εἰσὶ μικρότερα τῶν μνησθέντων μέτρων. Οἱ προμαχῶν καὶ οἱ πύργοι Νικολάου τοῦ Φοσκαρίνου διαχωρίζονται τῆς πόλεως διὰ βαθείας τάφρου, ὄρυχθείσης ὑπὸ Πέτρου τοῦ Β'. καὶ πληρουμένης ἀλλοτε διὰ θαλάσσης, ἡτις ἥδη ἀπεξηράνθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν καὶ προξενούσης πολλὰ μιάσματα.

Τὰ μνησθέντα τείχη κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὄχυρωματικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἔξεταζόμενά εἰσι τεχνικῶς τε καὶ ἐπιστημονικῶς ἀνεγγηγερμένα καὶ δυσπολιόρκητα, ἀτε φέροντα πρὸ αὐτῶν βαθυτάτους τάφρους μετὰ ἀντιτειχίων ἔχοντων ἀπόστασιν ἐκ τῶν κυρίων τειχῶν 41 μ. Γ. Αἱ πλευραὶ αὐτῶν ξεσταὶ οὖσαι συναρμόζονται ἀλλήλαις καὶ συνδέονται, αἱ δὲ ἔξωθεν ἐπιφάνειαι αὐτῶν εἰσὶν οὕτως τετμημέναι, ὥστε ἀποτελοῦσιν ὄμαλὸν τὸ τοῦ τείχους μέτωπον. Καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῶν τειχῶν ὑπάρχουσι πολλοὶ ὑπόνομοι καὶ ὑπόγειοι ὁδοὶ ώς καὶ κρύπται χρησιμεύουσαι ἐν ὠρᾳ πολέμου πρὸς τιμωρίαν τῶν πολεμίων καὶ ἐκείνων, οἵτινες διέπραττον τὰ μέγιστα κακουργήματα. Ταῦτα σήμερον ἐφαίνονται κατακεχωσμένα καὶ δυσπρόσιτα τοῖς ἐπισκεπτομένοις, ἀτε παρέχοντα καὶ τρόμον πολύν. Τὰ τείχη ταῦτα ἔχουσι δύο πύλας τὴν μὲν πρὸς ἔηράν τὴν δὲ πρὸς θάλασσαν μετὰ ἐτέρων πυλῶν· αἱ πύλαι αὗται ἔχουσι παραπυλίδας, αἴτινές εἰσι κατασκευασμέναι ἐν τῇ ἐτέρᾳ τῶν κλισιάδων τῆς πύλης· ἡ πρὸς θάλασσαν πύλη ἔστι σιδηρὰ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἔσωθεν ὑπάρχει σιδηροῦν δικτυωτόν· ἐκάστη πύλη ἔχει ὑψος 5 μ. Γ. καὶ πλάτος 3. 60, ἡ δὲ πρὸς ἔηράν ἔσωθεν πύλη ἔχει πλάτος 4. 30 μ. Γ. μῆκος δὲ ἀποστάσεως τῆς ἔξωθεν πύλης 13. 60 μ. Γ. Αἱ μηχαναί, δι' ὧν κλείονται αἱ πύλαι ἥσαν μείζονες, ώς εἰκός, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῆς πύλης· ὁ ἐκ σιδήρου μοχλός ἔστι τεθειμένος ἔσωθεν ὄρι-

ζοντίως αὐτῆς καὶ κρατεῖται εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ, δι' ὅπης διηκούσης δι' αὐτοῦ καὶ διαπεράται κύλινδρος ἐκ σιδήρου, ὁ λεγόμενος βάλανος, ὃς εἰσέρχεται εἰς ἔχεραν ὅπην ἐν τῇ πύλῃ, ὥστε πρὶν ἡ ἐκβληθῆ οὕτος ὁ μοχλὸς δὲν δύναται νὰ κινηθῇ οὔτε πρὸς τὸ ἐν οὔτε πρὸς τὸ ἄλλο μέρος.

Ἐπὶ τῶν σταθμῶν τῶν πυλῶν ἐπίκεινται φλιαὶ μεγάλαι καὶ στερεαὶ ἀναλόγως τοῦ πλάτους τῶν πυλῶν· ἀνωθεν τῆς εἰσόδου τῶν πυλῶν ὑπάρχουσιν οἰκήματα ἢ πυλῶνες, ἐν οὓς διέμενον οἱ πυλωροί.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἔστωσαν ἄλλης, ἐπιφλαττόμενοι εὔκαιριας δοθείσης, ἵνα γράψωμεν πλειότερα.

XR. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΜΟΥ 'ΔΟΝΤΙ

Ἄπο δλα τὰ ταξείδια τῆς φαντασίας μας, τὸ ὠραιότερον εἶνε τὸ πρὸς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν.

Καὶ τί δὲν μᾶς ἐνθυμίζει!

Τὸ κατ' ἐμὲ εύρισκω τοσαύτην τρυφήν, αἰσθάνομαι τοσαύτην χαρὰν ἐκεὶ ταξιδεύων, ὥστε πολλάκις κλείων τοὺς δόφθαλμοὺς ἀνέρχομαι, ἀνέρχομαι ἢ μᾶλλον διπισθοδρομῶ, ὃσον τὸ δυνατὸν βαθύτερον, εἰς τὴν ἄδυσσον ἐκείνην, πάντοτε, βέβαιως, μὲ τὴν προσδοκίαν ἀνακαλύψεως μαργαριτῶν· ἀλλὰ τί τὸ θέλετε, εἶνε καὶ τόσον ἐπικίνδυνον, ὥστε ὑπάρχει φόδος μὴ λήσμων τις γενόμενος τοῦ παρόντος, μεταπέση εἰς τὰς χαριτωμένας ἐκείνας ἀνοησίας τῆς παιδικῆς του ἡλικίας.

* *

Εἰς σύγχρονος μεγάλος ποιητής ἀποζητῶν πολύ, ώς φαίνεται, τὴν χρυσὴν τούτου ἡλικίαν, διὰ νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ ἐπὶ τῷ ζωηρότερον, ἡξεύρετε τὶ ἔκαμεν;

Ἐπὶ τῇ εύκαιρίᾳ τῆς ἐορτῆς τοῦ μικροτέρου οὐοῦ του προσεκάλεσε πάντας τοὺς συμμαθητάς του εἰς γεῦμα, μεθ' δ τοῖς παρέσχε τὴν ἔξουσίαν νὰ πράξωσιν ὅτι θέλωσιν, ὑποσχεθεὶς τῷ ζωηροτέρῳ ἐν γλύκισμα.

Φαντασθῆτε τί ἔγινεν! ὅλα ἄνω κάτω ἀπὸ τὰς ἀταξίας τῶν μικρῶν ἐκείνων δαιμόνων.

Ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ ποιητής πρὸς τί τὸ τοιοῦτον.

Θέλω, εἶπε νὰ ἐπαναφέρω εἰς τὴν μνήμην μου δόλας τὰς τρέλλας τῆς μικρᾶς μου ἡλικίας.

Ο ποιητής οὗτος ἦτο δὲ Βαλαωρίτης.

* *

Τόρα, βέβαιως, οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς ταῦτα τὸ πρῶτο μου 'δόντι, εἰμὴ ώς ἐνθυμίζον εἰς ἐμὲ τὰς γλυκείας ἐκείνας ἥμερας.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ποίαν ἡλικίαν διέτρεχον, ἥμην δημως μικρός. Οἱ δόδοντες μου ἥσαν λευκοὶ καὶ ισχυροὶ ὃσον θέλετε. Ἀλλὰ μίαν ἥμέραν ἐνῷ ἐκαθήμην εἰς τὴν τράπεζαν, ἥσθανθην κάτι. . . . πόνον μᾶλλον, κίνησιν ἐλαφράν· εἰς τῶν δόδοντων μου ἐπασχεν, ἐζήτει τὴν ἐλευθερίαν του, καὶ πρὸς τοῦτο μάρτυρες ἔστω ἡ μικρά μου γλώσσα καὶ ὁ μικρός μου δάκτυλος.

Ἐκτοτε ἥρχισα νὰ κλαίω, θὰ μοῦ πέσῃ τὸ 'δόντι, θὰ γίνω κουτσοδόντης.

Ἡσύχασε, παιδί μου, μοὶ ἐλεγεν ἡ μήτηρ μου, θὰ κάμης καινούργιο, σιδερένιο, τόρα θὰ γίνης ἄντρας, θὰ βάλλης μυαλό.

'Απὸ τῆς ἡμέρας ταύτης, ἐνῷ τὸ δόντι μου ἔξηκολούθει νὰ κινήται, ἢ ἀνυπομονησία μου ηὔξανεν δσημέραι.

'Ἐλυπούμην ἀφ' ἐνὸς διότι θὰ ἔχανα τὸ δόντι μου, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἐφλεγόμην ὑπὸ τῆς περιεργίας νὰ τὸ ἵδω ἐν τῇ ἀπαλάμη μου, νὰ τὸ ἔξετάσω, νὰ μάθω πῶς εἶνε, ηθελα νὰ αἰσθανθῶ τὴν κενήν θέσιν του.

Εἶχον τοιαύτας ἀνοησίας !

Θὰ τὸ φυλάξω, ἔλεγον θὰ τὸ βάλλω μέσα εἰς ἕνα κουτί, θὰ τὸ περιτυλίξω μὲ χαρτί, ὅταν ἀξήνω θὰ τὸ βλέπω καὶ θὰ λέγω—νὰ τὸ πρῶτο μου δόντι !

'Ἄλλα δυστυχῶς δὲν ἡξευρα, στὶ κανεὶς οὐδὲ τῶν ἴδιων αὐτοῦ μελῶν εἶνε κύριος *meno est dominus membrorum suorum*—τότε δὲν ἥμην φοιτητής τῆς νομικῆς.

* *

Μίαν πρωῖαν, ἔξυπνήσας αἰφνιδίως, ἡσθάνθην περισσότερον πόνον, ἡσθάνθην τὴν γεῦσιν αἴματος.

Τὸ δόντι μου ἐκινδύνευε.

Μάνα, ἐφώναξα, τὸ δόντι μου.

Καὶ ἀμέσως ἡ μήτηρ μου ἔτρεξεν, ἔλαβεν μίαν λεπτήν κλωστήν, δι' ἣς ἐπιτηδείως μοὶ τὸ ἀπέσπασε.

'Ἔγὼ ἀμέσως ἔκλεισα τοὺς ὄφθαλμούς μου ἐφοβούμην νὰ ἵδω αἴματα, ἀλλ' ἐπὶ τέλους τὸ εῖδα, τί μικρόν ! τί ροδόχρουν ! τί κοπτερόν !

Ντύσους 'γλίγωρα μοὶ εἶπε, γιὰ νὰ τὸ πετάξῃς 'σ τὰ κεραμίδια.

'Ἐνεδύθην ἀστραπηδὸν καὶ μετ' ὀλίγον εύρισκόμην εἰς τὸ παράθυρον.

Νά, μοὶ εἶπε, νὰ πῆς τρεῖς φοράς πρῶτα

Νὰ κουροῦνα κόκκαλο
καὶ δός μου σιδερένιο

καὶ ἔπειτα νὰ τὸ πετάξῃς.

'Η ἐθυμοτυπία αὕτη καὶ ἡ ὑπὸσχεσίς στὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν θὰ ἐπήγαινα εἰς τὸ σχολεῖον μὲ ἔκαμαν νὰ λησμονήσω τὸν πόνον.

'Ἐπανέλαβον τρίς τὸ δίστυχον ἐκεῖνο, ἐννοεῖται μὲ γέλωτα καὶ μέ τινα ἄλλα τοσκίσματα καὶ διὰ ζωηρᾶς ὄρμῆς τὸ ἔρριψα.

'Άλλα δυστυχῶς καὶ διὰ νὰ ὑποστῷ πλείονα, ἔπειτα κάτω.

Ἐύθυνς ἔτρεξα, τὸ ἔλασσον, τὸ ἐκαθάρισα καὶ ηθελον ἐκ νέου νὰ τὸ ρίψω εἰς τὰ κεραμίδια, ἀλλ' ἡ μήτηρ μου δὲν μὲ ἄφησε.

Τότε νὰ τὸ φυλάξω, τῇ εἶπον.

'Α, σχι, μοὶ ἀπήντησε, πρέπει νὰ σου τὸ κοπανίσω νὰ τὸ πῆς, γιὰ νὰ ξεφυτρώσῃ 'γλίγωρα.

Kαὶ οὕτως ἔγινε· τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπια τὸ δόντι μου μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἀλλὰ πάντοτε μὲ τὴν προσδοκίαν νὰ ξεφυτρώσῃ ταχέως.

'Ἐν Ἀθήναις

NIKOL. IO. STAMATELOS.

AΣΜΑΤΙΟΝ

(Ἐκ τοῦ Ruy Blas τοῦ V. Hugo)

Γιατί ν' ἀκούσω τὰ πουλιά
Ποῦ κελαίδοῦν 'στὰ δάση,
'Αφοῦ ἡ δική σου ἡ λαλιά
Κ' ἐκεῖνα θὰ περάσῃ;

Γιατί τὸ φῶς εἰς τούρανοῦ
Τὰ ἀστρα νὰ ζητήσω,
'Αφοῦ στοῦ μαύρου σου ματιοῦ
Τὴν λάμψι θ' ἀντικρύσω ;

Δὲν θέλω τὴν πρωτομαγιὰ
Λουλούδια, ἀφοῦ κρυμμένα
Εἰς τὴν δικήν σου τὴν καρδιὰ
θὰ ταύρω ἔνα ἔνα

'Αγάπη λένε τὸ πουλὶ^{*}
Ποῦ εἰς τὸ δάσος ψέλνει,
Τὸ ἀνθος ποῦ μοσχοβολεῖ.
Τ' ἀστρο ποῦ λάμψι στέλνει.

EUT. Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ

IΡΙΣ ΚΑΙ ΑΙΓΛΗ

(εἰδυλλιον)

'Εκ τῶν τοῦ Gessner.

AΙΓΛΗ. 'Ο ηλιος ἔγγιζει εἰς τὴν δύσιν του καὶ ἡ αὔρα πνέει εἰσέτι θερμή. Τὰ ἀνθη, μεμαραμμένα ὑπὸ τῶν καυστικῶν ἀκτίνων, ἔχουσι κεκλιμένην τὴν κεφαλήν, οὐδὲ ἐγείρουσιν αὐτὴν ἀκόμη. 'Ελθέ, γλυκεῖα μου φίλη, κατέλθωμεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ποταμοῦ, ἐκεῖ ἔνθα ἔρχεται τὸ ρέυμα θωπεῦον τὴν δύνην. Δροσερὰν θ' ἀναπνεύσωμεν αὔραν ὑπὸ τὰ δένδρα ταῦτα.

IΡΙΣ. "Οποι ἀν θέλης, Αἴγλη μου, σὲ ἀκολουθῶ. Προχώρει ἐπὶ μικρόν, διότι οἱ κλῶνες τῶν θάμνων πλήττουσι μου τὸ πρόσωπον.

AΙΓΛΗ. "Ω! πόσῳ ὥρατα καὶ κρυσταλλώδη εἶνε τὰ ὃδατα! πῶς φαίνεται διαυγής ἔκαστος χάλιξ ἐν τῷ βυθῷ των. "Ιδε πόσῳ σῆγα ρέουσιν ἐπὶ τῆς ἄμμου. "Α! δὲν ἀντέχω· μὰ τὰς Νηροΐδας, σοὶ τ' ὄρκίζομαι, ἔγὼ ἐκδύομαι, πάσας τὰς ἐσθήτας μου καὶ βυθίζομαι ἐντὸς τοῦ διαυγοῦς τούτου ρέυματος ἄχρι λαιμοῦ.

IΡΙΣ. 'Αλλ', ἀν τυχών τις ἐδῶ μᾶς ἰδῃ;

AΙΓΛΗ. Aī! δὲν ὑπάρχει ὁδός, ἀγούσα ἐνταῦθα· κ' ἐν τέλει· ἡ μηλέα αὔτη, ἡτὶς μακρυνομένη τῆς δύνης ἔξαπλοι τοὺς κλῶνάς της εἰς τὰ ρέυματα, μᾶς καλύπτει ἄριστα. Μὴ φοδοῦ, πίστευσόν με· εύρισκόμεθα κεκλεισμέναι ἐντὸς σπηλαίου ἐκ χλόης, ἀδιαπεράστου ὑπὸ βλέμματος ἀνθρωπίνου. 'Ενιστε δὲ ἀν ἡ αὔρα διανοίγει εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας τοὺς κλῶνας τούτους, ἐπανακλείονται παραχρῆμα.

IΡΙΣ. Τολμᾶς σὺ νὰ τὸ πράξῃς; Τὸ πράττω κ' ἀγώ!

Παρὰ τὴν ρίζαν τῆς μηλέας ὡς ἐπιχάριτες ποιμενίδες ἀφῆκαν τὰς ἐσθήτας των καὶ τρέμουσαι ὑδέως ὑπὸ τοῦ ψύχους εἰσέδυσαν ἐντὸς τοῦ ὃδατος. Μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον τὸ δροσόν τὸν φεῦμα ἐκάλυψε τὰ γόνατά των, είτα δὲ τὰ χιονώδη στήθη. 'Εκαθέσθησαν τότε αἱ ηγαπημέναι φίλαι ἐπὶ σωροῦ ἐκ λευκῶν λιθαρίων, ἄτινα εἶχεν ὧθήσει ἐκεῖ ἡ φορὰ τοῦ ρέυματος.

AΙΓΛΗ. "Ω, οἴα ἡδονή, "Ιρι μου! μεταλαμβάνω νέας ζωῆς· ἀγαλλιῶμαι! Τί θὰ πράξωμεν ἡδη; Θέλεις νὰ ψάλωμεν ἐν ἄσμα;

IΡΙΣ. "Ἐκφρων· ἵνα μᾶς ἀκούσωσι μέχρι τῆς ἀντίπερα φάγεως, ἀληθῶς;

AΙΓΛΗ. "Ομιλοῦμεν ἀθορύβως. "Ω! ἀκουσον τί ποιήτεον· νὰ μοὶ ἀφηγηθῆσι θελκτικήν τινα ιστορίαν.

IΡΙΣ. "Ιστορίαν;